

Nr 137

Av herr Karlsson, Göran, m. fl., *angående näringshjälsbidraget.*

(Lika lydande med motion nr 158 i Andra kammaren)

Den lag om allmän försäkring, som trädde i kraft den 1 januari 1963, medför vad det gäller förtidspensioneringen stora ekonomiska åtaganden från samhällets sida. De som tillerkänns förtidspension från såväl folkpensions- som tilläggs-pensioneringen kommer under sin levnad att uppbära mycket stora belopp från försäkringen. I medvetande därom underströk såväl socialförsäkringskommittén som Kungl. Maj:t i propositionen om ifrågavarande lag, att det primära ur socialpolitisk synpunkt bör vara att en sjuk eller skadad person återvinner hälsa och arbetsförmåga och icke att försörjningsbehovet tillgodoses genom pension. En sådan målsättning medför ett starkt behov av en snabb och kraftig upprustning av rehabiliteringsresurserna. Flera socialmedicinska undersökningar har också bekräftat vad man tidigare erfarit i det praktiska rehabiliteringsarbetet, nämligen att den slutliga arbetsförmågan hos den kroppsligt handikappade står i relation till de psykiska och sociala faktorer som utvecklas under konvalescensen eller i en genomgången akutsjukvård. Om alltför lång tid förflyter från det att akutsjukvården avslutas till dess rehabiliteringsåtgärder vidtages kan detta medföra ökade svårigheter att uppnå positivt resultat. De för rehabiliteringen ansvariga myndigheterna måste därför ha tillgång till erforderliga resurser samt möjlighet att snabbt utnyttja dessa.

Arbetsvårdsåtgärderna får inte bara ses som medel att förhindra arbetsinvaliditet. De är i lika hög grad som t. ex. starthjälp och familjebidrag instrument för att skapa sysselsättning åt arbetslösa. Att så är förhållandet vad det gäller näringshjälp understrykes också i årets statsverksproposition. Näringshjälp har därför helt naturligt uppförts under rubriken Vissa sysselsättningspolitiska åtgärder. Det nuvarande näringshjälsbidraget utgår sedan 1947 med högst 5 000 kronor till hjälp vid startande av rörelse, till anskaffande av viss maskinutrustning samt till inköp av bil åt handikappade som är i behov av detta hjälpmedel för inkomstens förvärvande. Det statliga bidraget täcker endast omkring hälften av det kapitalbehov som i regel behövs för att ge den erforderliga hjälpen. Landsting och kommuner ger bidrag eller lån till ifrågavarande ändamål. Sådant bidrag utgår emellertid långt ifrån från alla landsting och kommuner. Bidragsbeloppen och bidragsgrunderna divergerar också starkt hos olika kommuner och landsting. Även om bidrag utgår från landsting och kommun erfordras oftast ytterligare medel för finansiering av den behövliga hjälpen. I avvaktan

på att statsmakterna skall höja sitt bidrag tvingas ofta enskilda organisationer att av insamlade medel ge det erforderliga fyllnadsbidraget.

För att ett näringshjälpsärende skall slutföras erfordras sålunda att minst *tre* och oftast flera instanser skall utreda ärendena och fatta beslut angående desamma. Handläggningstiden förlängs i många fall ytterligare genom att de olika instanserna kommer till skilda beslut och ärendet måste tagas upp till omprövning. En handläggningstid på mellan 6 månader och ett år är icke ovanlig. Den nuvarande ordningen vad det gäller näringshjälpen är sålunda administrativt krånglig och kostsam. Det allvarligaste är emellertid att den hjälpbehövande icke slutgiltigt kan arbetsplaceras på grund av att en lönande rörelse under väntetiden försålts till mera köpkraftiga personer eller att ett ledigt arbete lämnats annan sökande, som snabbare kunnat antaga tjänsten. Näringshjälpsbidraget bör administreras under sådana former att det kan utnyttjas just i det ögonblick då arbete kan anskaffas åt arbetssökande. De former som för närvarande tillämpas vid behandling av näringshjälpsbidrag förutsätter en triangelsamverkan mellan länsarbetsnämnd, kommun och landsting, som inte motsvarar de krav som man i dag måste ställa på en arbetsmässig och social rehabilitering. Den arbetsmässiga rehabiliteringen är i väsentlig grad en fråga som bör handläggas av det för arbetsmarknadsfrågorna ansvariga verket. Arbetsmarknadsstyrelserna och länsarbetsnämnderna har också den för arbetsvårdande uppgifter disponibla och kvalificerade personalen. För att arbetsmarknadsorganen skall kunna ingripa med sysselsättningsfrämjande åtgärder för handikappade lika snabbt som för andra arbetssökande är det nödvändigt att arbetsmarknadsstyrelsen kan anvisa medel till hela kostnaden för startande av rörelse och inköp av invalidfordon. Om en maximering av bidragsgränsen anses nödvändig bör den sättas vid minst det av arbetsmarknadsstyrelsen förordade beloppet, 10 000 kronor. De vanföras riksförbund har för sin del förordat en höjning till 12 000 kronor. En höjning av beloppet är starkt motiverat ur den synpunkten att det har stått oförändrat sedan 1957 medan motsvarande bidrag uppräknats väsentligt under denna tidsperiod. Den föreslagna höjningen medger att administrationen av näringshjälpen i huvudsak kan skötas inom arbetsmarknadsstyrelsens organisation.

För de rörelsehindrade utgör bilen ett tekniskt hjälpmedel för förflyttning bl. a. till och från arbete. Genom bidrag till anskaffande av bil har många invalidiserade kunnat återföras till arbetslivet. Från att vara förmånstagare har de blivit skattebetalare. Det statliga bidraget till invalidfordon utgör i regel endast 40 % av kostnaden, varför de invalidiserade har att själva eller genom bidrag från landsting, kommun och enskild organisation finansiera resterande kostnad. Ofta lämnas hjälpen genom att vederbörande får lån med kommunal borgen. De invalidiserade har i regel icke ekonomiska möjligheter att utöver de allmänna levnadsomkostnaderna, merkostnader på grund av invaliditet, skulder på och driftkostnader för sitt fordon även avsätta medel till nyanskaffning av bil när den gamla bli-

vit utsliten. Det är därför sakligt berättigat att invalidiserade erhåller nytt bidrag, när behov föreligger att byta bil. I propositionen föreslås att Kungl. Maj:t skall pröva de fall där bidrag till byte av invalidbil utgör en oundgänglig förutsättning för att vederbörande fortsättningsvis skall kunna finna sin utkomst. En nyanskaffning av invalidbil kan bli högaktuell inom en mycket kort tidsperiod, varför det är angeläget att prövning av en förnyad ansökan om invalidbilsbidrag kan ske utan en alltför lång väntetid. Utredningen av behovet förutsättes under alla omständigheter ske genom AMS försorg. Prövning om nytt bidrag till sökande som redan tidigare erhållit helt bidrag bör därför lämpligast också ske av arbetsmarknadsstyrelsen.

Med stöd av vad ovan anförts hemställer vi,

att arbetsmarknadsstyrelsen skall övertaga hela administrationen av näringshjälpen,

att det statliga näringshjälpsbidragets maximibelopp för startande av rörelse eller anskaffande av invalidbil höjes till 10 000 kronor,

att anslaget uppräknas med erforderligt belopp, samt

att prövning av ärenden om förnyat näringshjälpsbidrag i fall där fullt bidrag tidigare utgått skall ske av arbetsmarknadsstyrelsen.

Stockholm den 23 januari 1963

Göran Karlsson

Sv. Kristiansson

Lars Larsson